

Rezime Izvještaja guvernera – Maj 2017

Ažurirano: 07.07.2017. godine

U Izvještaju guvernera za maj 2017. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2017. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2017. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u maju realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2017. godinu.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, realna stopa rasta BDP-a Crne Gore na osnovu kvartalnih procjena u 2016. godini iznosi 2,5%, dok je u prvom kvartalu 2017. godine ostvaren realni rast od 3,2% u odnosu na prvi kvartal 2016. godine.

Cijene su u maju 2017. godine u odnosu na prethodni mjesec bile veće za 0,1%, dok je godišnja stopa inflacije u maju iznosila 2,3%.

U prvih pet mjeseci 2017. godine u odnosu na isti period 2016. godine zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 8,7%. Pad proizvodnje zabilježen je u sektoru prerađivačke industrije (-5%) i sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (-31,2%), dok je u sektoru vađenja rude i kamena zabilježen rast od 140,2%. Broj dolazaka turista u kolektivnom smještaju, u prvih pet mjeseci 2017. godine veći je za 18% u odnosu na isti period 2016. godine, dok je rast noćenja iznosio 15%.

Prema podacima MONSTAT-a, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima, u prvom kvartalu 2017. godine u odnosu na isti period prethodne godine, povećan za 13,5%, dok je prevoz robe povećan za 0,5%. U istom periodu, broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 0,7%, dok je prevoz robe veći za 1,6%. U željezničkom saobraćaju je u prvom kvartalu ove godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine, prevoz putnika manji za 20,3%, dok je prevoz robe veći za 85,2%.

U šumarstvu je u prvih pet mjeseci 2017. godine proizvedeno ukupno 74.648 m³ šumskih sortimenata, što je za 22,2% više u odnosu na isti period prethodne godine. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u prvom kvartalu 2017. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 37,5% i rast efektivnih časova rada od 24,8% u odnosu na isti period 2016. godine.

Prosječan broj zaposlenih u maju 2017. godine iznosio je 185.886 lica, što je za 2,3% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 4% više u odnosu na maj 2016. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u maju 2017. godine iznosio 51.258, što predstavlja pad od 3% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 27,4% u odnosu na maj 2016. godine.

Na kraju maja 2017. godine, od 83.462 pravna lica i preduzetnika*, njih 15.953 ili 19,1% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je zabilježio rast od 2,4%, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 4,8%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju maja 2017. godine iznosio 627,4 miliona eura, i bio je za 0,8% veći na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou veći za 9,8%.

Koncentracija duga na dan 31.05.2017. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,06% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 13% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,3% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 35,8% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.898,7 miliona eura na kraju maja 2017. godine i bila je 1,5% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju krediti, koji su na kraju maja 2017. godine iznosili 2.626,8 miliona eura i ostvarili su rast od 2,3% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na maj prethodne godine bili veći za 10,7%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 74,6% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u maju 2017. godine iznosili 2.909,2 miliona eura, i veći su u odnosu na prethodni mjesec za 1,5%, dok u odnosu na maj 2016. godine bilježe rast od 10,9%. Ukupan kapital banaka na kraju maja 2017. godine iznosio je 498,9

miliona eura, i manji je u odnosu na prethodni mjesec za 0,4%, dok je za 4,6% veći u odnosu na isti period prethodne godine.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u maju iznosili 302,8 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 4,5%, dok u odnosu na maj 2016. godine bilježe pad od 23,3%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju maja 2017. godine iznosili 243,6 miliona eura i činili su 9,3% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su neznatan rast, dok su na godišnjem nivou bili niži za 15,8%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju maja 2017. godine je iznosila 7,09%, i bila je manja za 0,03 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj maja 2016. godine zabilježila pad od 1,07 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u maju 2017. godine je iznosila 7,62%, što predstavlja rast od 1,09 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 0,13 p.p. u odnosu na maj 2016. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 0,84% na kraju maja 2017. godine i niža je za 0,03 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj maja 2016. godine ostvarila pad od 0,28 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 209,3 miliona eura na kraju maja 2017. godine, i bilježi pad od 13,2 miliona eura ili 5,9% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine bila manja za 34,2 miliona eura, ili 14,1%. Tokom maja 2017. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji bilo je izdvojeno 45,9%, a na računu Centralne banke u inostranstvu 54,1%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 8,3 miliona eura u maju 2017. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (86,1%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (13,9%).

U maju 2017. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 2,6 miliona eura kroz 635 transakcija. Ostvareni promet bio je za 10,2% manji nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31.05.2017. godine je iznosila 2.819,1 milion eura, i na mjesečnom nivou bilježi pad od 1,7%.

Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju maja 2017. godine bila 11.014,06 indeksnih poena, bilježi pad od 2% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Indeks MNSE10 je iznosio 857,69 indeksnih poena i bilježi pad od 4,3% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u maju 2017. godine fiskalni suficit Crne Gore iznosio je 10,8 miliona eura ili 0,3% procijenjenog godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u maju iznosili su 125,3 miliona eura ili 3,2% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za maj veće za 5%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u maju 2016. godine, ostvaren je rast od 14%. Izdaci budžeta iznosili su 114,5 miliona eura ili 2,9% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je za 20,7% manje u odnosu na plan za maj 2017. godine, a u odnosu na ostvarenje izdataka u maju 2016. godine za 15,1 milion eura.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju marta 2017. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.483 miliona eura ili 63,2% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 481,3 miliona eura ili 12,3% BDP-a, dok se na spoljni dug odnosilo 2.001,7 miliona eura ili 50,9% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 61,6% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u maju.

U maju su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće na radnim sastancima sa ekspertom iz Hrvatske narodne banke, u okviru treće redovne misije preko IPA nacionalnog projekta, gdje se radi na usaglašavanju statistike državnih finansija sa ESA 2010 metodologijom. Na zahtjev MVP, dostavljeni su podaci platnog bilansa za 2016. godinu za prilog za Savjet za stabilizaciju i pridruživanje. Ostvareno je učešće u panel diskusiji na temu pregovaračkog poglavlja 16 – Porezi. U okviru tvining projekta IPA 2014 pod nazivom „Podrška regulaciji finansijskih usluga“, održan je sastanak sa predstavnicima konzorcijuma Banke Njemačke, Hrvatske narodne banke i Banke Holandije. Realizovana je TAIEX ekspertska misija na temu jačanja kapaciteta CBCG u procesu razvoja bankarske regulative na polju oporavka i sanacije banaka. Ostvareno je učešće na vanrednom sastanku Odbora za implementaciju Sporazuma o saradnji na području statistike državnih finansija i sa njom povezanih statistika.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.

**** Treba imati u vidu da ovaj broj obuhvata i sljedeća lica: pravna lica i preduzetnike koji su brisani iz CRPS a čiji računi još nijesu izbrisani iz Centralnog registra transakcionih računa, pravna lica koja ne predaju godišnje finansijske izvještaje iako su na to zakonom obavezana i pravna lica i preduzetnike koji u prethodnoj godini nijesu imali nikakvih poreskih obaveza niti plaćanja.***